

Kuva Pekka Kyytinen 1948. Museovirasto.
Kansantieteen kuvakokoelma.

Keminmaan kunta

ARVIOINTIKERTOMUS 2024

Hyväksytty tarkastuslautakunnan
kokouksessa 12.5.2025

TARKASTUSLAUTAKUNNAN ARVIOINTIKERTOMUS VUODELTA 2024

Tarkastuslautakunnan tehtävänä on arvioida, ovatko valtuuston asettamat tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet. Lisäksi arvioidaan, onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla. Arviointisuunnitelmaan perustuen tarkastuslautakunta esittää tässä vuoden 2024 arviointikertomuksensa.

Arviointikertomuksen sisältö:

Puheenjohtajan katsaus	5
Tarkastuslautakunta	5
Tarkastuslautakunnan kokoonpano, tehtävät ja työskentely	5
Tarkastuslautakunnan tehtävät, toiminnan tarkoitus ja tavoitteet	5
Tarkastuslautakunnan toiminta	6
Lautakunnan jäsenten seuraamat vastualueet	7
Tavoitteiden toteutumisen arviointi	7
Toiminnalliset tavoitteet	8
Kunnanhallitus	8
Muita huomioita kunnanhallituksen toimintaan liittyen	9
Työllisyys	10
Sidonnaisuusrekisteri	11
Lautakunnat	11
Tekninen lautakunta	11
○ <i>Investoinnit</i>	12
Sivistyslautakunta	12
○ <i>Varhaiskasvatus</i>	13
○ <i>Koulutuspalvelut</i>	14
○ <i>Vapaa-aikapalvelut</i>	15
○ <i>Kirjastopalvelut</i>	15
○ Tarkastuslautakunnan havaintoja	16

Hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistäminen	16
Kunnan hyvinvointi- ja terveystavoitteiden toteutumisen arviointi	17
Henkilöstön työhyvinvointi	19
Tytäryhtiöt	20
Keminmaan Energia ja Vesi Oy	20
Keminmaan Vuokra-asunnot Oy	21
Yhteenveto tytäryhtiöiden tilanteen arvioinnista	21
Keskeiset huomiot ja yhteenveto	22
Tarkastuslautakunnan esitys valtuustolle	26

Puheenjohtajan katsaus

Tarkastuslautakunta on kuluneen vuoden aikana arvioinut kunnanvaltuuston asettamien tavoitteiden toteutumista sekä kuntakonsernin toiminnan ja talouden hoitoa. Arviointityössä on pyritty objektiivisuuteen ja kokonaiskuvan hahmottamiseen, jotta arviointikertomus voisi parhaalla mahdollisella tavalla tukea valtuustoa sen ohjaus- ja seurantatehtävässä. Arviointikertomuksen tarkoituksena on auttaa kuntaa kehittymään ja kasvamaan kestävästi, tasapainoisesti ja tasa-arvoisesti.

Arviointikertomuksessa esitetyt havainnot ja suositukset perustuvat lautakunnan omaan selvitystyöhön, tilinpäätösaineistoon sekä kuulemisiin.

Toivomme, että arviointikertomus toimii rakentavana välineenä kunnan toiminnan jatkuvassa kehittämisessä ja että se herättää tarvittavaa keskustelua sekä päätöksentekoa tukevia toimenpiteitä. Arviointikertomuksen vaikuttavuus riippuu pitkälti siitä, kuinka nopeasti ja laajasti siinä esitetyt havainnot, puutteet ja kehittämis ehdotukset otetaan huomioon toiminnan suunnittelussa ja käytännön toteutuksessa. Tarkastuslautakunta kannustaa päättäjiä ja viranhaltijoita hyödyntämään kertomuksen antia aktiivisesti toiminnan kehittämisessä. Kunnan vastuulla on huolehtia siitä, että arvioinnin tulokset johtavat todellisiin toimenpiteisiin ja että toiminnan kehittäminen tapahtuu kuntalaisten edun mukaisesti.

Haluan kiittää lautakunnan jäseniä, viranhaltijoita ja muita yhteistyötahoja hyvästä yhteistyöstä arviointityön aikana.

Jan-Erik Wiens

Tarkastuslautakunnan puheenjohtaja

TARKASTUSLAUTAKUNTA

Tarkastuslautakunnan kokoonpano, tehtävät ja työskentely

Valtuuston 29.6.2023 valitseman tarkastuslautakunnan kokoonpano on ollut

Jan-Erik Wiens, puheenjohtaja	Liisa Väisänen, varajäsen
Juhani Hiltunen, varapuheenjohtaja	Mervi Pauna, varajäsen
Eeva-Liisa Aula, jäsen	Vesa Joutsenvaara, varajäsen
Johanna Mäkinen, jäsen	Jukka Viitala, varajäsen
Harri Paldanius, jäsen	Hannu Tikka, varajäsen
Mervi Ronkainen, jäsen	Teija Nurmela, varajäsen
Jukka Glader, jäsen	Jouko Dunder, varajäsen

Harri Paldanius ei ole esteellisenä osallistunut sivistyslautakunnan toiminnan arviointiin. Paldanius on sivistyslautakunnan varajäsen. Jan-Erik Wiens ei ole esteellisenä osallistunut teknisen lautakunnan toiminnan arviointiin. Wiens on teknisen lautakunnan varajäsen.

Kunnantilintarkastusyhteisöksi on valittu KPMG Oy kunnanvaltuuston päätöksellä. Vastuullisena tilintarkastajana toimii Juha Väärälä (JHT, KHT). Tilintarkastaja Juha Väärälä on toiminut myös tarkastuslautakunnan pöytäkirjanpitäjänä.

Kokousten valmisteluista ovat vastanneet lautakunnan puheenjohtaja, varapuheenjohtaja ja tilintarkastaja sekä toimistosihteeri Merja Vuokila, jonka vastuulla on ollut kokouskutsujen lähettäminen liitteineen, kokousten käytännön järjestelyt (paikka, tarjoilut, kokouspalkkioiden kirjaaminen sekä kokouspöytäkirjojen viimeistely ja vieminen kunnan tietojärjestelmiin). Kokousten pohjaesitykset ovat olleet pääosin puheenjohtajan esityksiä.

Tarkastuslautakunnan tehtävät, toiminnan tarkoitus ja tavoitteet:

Tarkastuslautakunta huolehtii kunnan hallinnon ja talouden tarkastuksen järjestämisestä.

Kuntalain 121 §:n mukaan tarkastuslautakunnan tehtävänä on:

- valmistella valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat.
- arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla.
- arvioida talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävyyttä, jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää.

- huolehtia kunnan ja sen tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteensovittamisesta.
- valvoa 84 §:ssä säädetyn sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset valtuustolle tiedoksi.
- valmistella kunnanhallitukselle esitys tehtäviään koskeviksi hallintosäännön määräyksiksi sekä arvioinnin ja tarkastuksen talousarvioksi. Edellä mainitut tarkastuslautakunnan tehtävät voidaan jakaa kolmeen tehtäväkokonaisuuteen, jotka ovat hallinnon ja taloudentarkastuksen järjestäminen, arviointi ja muut tehtävät.

Tarkastuslautakunnan toiminta

Tarkastuslautakunta on kokoontunut vuoden 2024 arviointia varten kahdeksan (8) kertaa. Vuoden 2024 arvioinnin painopistealueena on ollut kunnanhallituksen toiminta. Arviointia varten tarkastuslautakunta on seurannut toimielinten toimintaa pöytäkirjoista sekä kuullut toimielinten edustajien selontekoja toiminnan ja talouden toteutumisesta.

Tarkastuslautakunta on kuullut seuraavat ajankohtaiskatsaukset valmistautuessaan tarkastuskertomuksen laadintaan:

- Koulujen rehtorit Tuija Päätaalo, Minna Antinoja ja Petra Juntura ja vanhusneuvoston edustajat Marja-Terttu Saglam ja Reeta Willig 3.10.2024
- Sivistystoimenjohtaja Perttu Karinkoski, vapaa-aikasihteeri Sanna Jussila sekä kunnanhallituksen puheenjohtajisto Eeva Lääkkö, Soili Rautio ja etänä Jonna Pakisjärvi 7.11.2024
- Kunnanjohtaja Hannele Matinlassi, työsuojelupäällikkö Tuomo Kuusela ja työsuojeluvaltuutettu Tuija Hiltunen 19.12.2024
- Tekninen johtaja Jussi Korpi ja vt. hallintojohtaja Tuomas Männistö 30.1.2025
- Keminmaan Energia ja Vesi Oy:n toimitusjohtaja Pasi Tainio ja Keminmaan Vuokra-asunnot Oy:n toimitusjohtaja Antti Pohjanen 20.2.2025.
- Talous- ja henkilöstöjohtaja Anni Miettunen ja pääkirjanpitäjä Päivi Hietala 10.4.2025.

Tarkastuslautakunnan painopistealueet eri vuosina

Vuoden 2024 arvioinnin painopistealueena oli kunnanhallituksen toiminta.

Vuoden 2025 arvioinnin painopistealueena on teknisen lautakunnan alainen toiminta.

Lautakunnan jäsenten seuraamat vastuualueet ovat olleet:

Kunnanhallitus: Juhani Hiltunen, Harri Paldanius

Sivistyslautakunta: Johanna Mäkinen, Eeva-Liisa Aula

Tekninen lautakunta: Jukka Glader, Mervi Ronkainen

Työhyvinvointi, hyvinvoinnin ja terveyden ja turvallisuuden edistäminen, tytäryhtiöt kokonaisuus: Jan-Erik Wiens

Tarkastuslautakunta on myös valvonut sidonnaisuusilmoitusten jättämistä ja täydentämistä.

Lautakunta suoritti vuonna 2024 myös ikääntyneiden hyvinvoinnin edistämisen suunnitelman, lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman vuosittaisen sekä hyvinvointi- ja turvallisuuskertomuksen vuosittaisen arvioinnin arviointi vuodelta 2023, jotka esiteltiin valtuustolle 27.3.2025.

Tavoitteiden toteutumisen arviointi

Vuosi 2024 oli kunnalle taloudellisesti varsin hyvä edellisvuoden tapaan, etenkin kun vuosien 2024-2026 talous- ja toimintasuunnitelmassa vuoden 2024 tulos arvioitiin 30 000 euroa alijäämäiseksi.

Tilinpäätös osoittaa 1 220 698,84 euron ylijäämää siitäkin huolimatta sekä verotulot, toimintatuotot että valtionosuudet pienenivät vuodesta 2023. Verotuloja kertyi 21,382 miljoonaa (2023 22 052 miljoonaa), valtionosuuksia kunnalle maksettiin 1,684 miljoonaa (vuonna 2023 3,011 miljoonaa) ja toimintatuotot olivat 3,185 miljoonaa (vuonna 2023 3,305 miljoonaa).

Kuitenkin verotuloja kertyi ennakoitua enemmän ja toimintamenot toteutuivat budjetoitua pienempinä, mikä vaikutti vuosikatteeseen positiivisesti. Vuosikate oli 3 282 327,33 euroa kattaen suunnitelmanmukaiset poistot ja arvonalennukset sekä satunnaiset kulut.

Toimintakate oli -19,978 miljoonaa euroa eli samaa luokkaa kuin edellisvuonna. Tulorahoitus on riittävä, jos vuosikate on vähintään käyttöomaisuuden poistojen suuruinen. Poistot ja arvonalentumiset olivat vuonna 2024 yhteensä 2 085 175 euroa. Toimintakate puolestaan ilmoittaa, paljonko menoista jää katettavaksi verotuloilla ja valtionosuuksilla.

Vuoden toimintakulut olivat 23,163 miljoonaa euroa. Vuoden aikana kunta nosti pitkäaikaista korkotukilainaa 3 203 271 euroa. Laina asukasta kohden putosi alle 2 000 euron ollen nyt 1 984 euroa. Taseen tunnuslukuihin lukeutuva omavaraisuusaste oli noussut 63,87 prosenttiin, kun se edellisvuonna oli 61,45 %. Kassan riittävyys on edelleen hyvällä tasolla, vaikka pieneni edellisvuodesta hieman ollen nyt 48,22 päivää.

Kunnan taseessa aikaisempien vuosien ylijäämää oli 9 466 644 euroa ja vuoden 2024 jälkeen taseen ylijäämä on 10 687 342 euroa. Kun taseessa ei ole kattamatonta alijäämää, taseeseen kertynyt ylijäämä toimii puskurina, mikäli taloudessa tapahtuu nopeita ennakoimattomia muutoksia.

Valtuusto, kunnanhallitus, hallintokunnat ja viranhaltijat ovat hoitaneet kunnan taloutta varsin hyvin. Kaikki hallintokunnat pysyivät vuonna 2024 budjetissa. Myös kunnan kaikki rahoituksen riittävyttä tai vakavaraisuutta kuvaavat talouden tunnusluvut ovat täyttäneet kaikki keskeiset raja-arvot, eikä vaaraa kriisikunta-arviointimenettelyyn joutumisesta ole.

Myös lähivuosien taloudellinen kehitys näyttää vakaalta, joskin epävarmuustekijöitäkin on paljon. Muun muassa investointitarpeet ovat kasvaneet koulukeskusuudistuksen lähestyessä ja palloiluhallin rakentamispäätöksen myötä useisiin kymmeniin miljooniin.

Vanhustentalojen B-rakennuksen valmistumisen jälkeen muut vanhustentalot odottavat remontoitipäätöksiä, joita on tulossa myös päiväkoteihin. Myös tytäryhtiöistä KMEV:lla on mittavia investointitarpeita.

Valtionosuusuudistuksen lykkäntyminen ja hallituksen kaavailemat verotusuudistukset luovat epävarmuutta, toisaalta kaivosmineraalivero ja kuntaan kaavaillut aurinko- ja tuulivoimalat parhaimmillaan lisäävät kunnan tuloja merkittävästi.

Toiminnalliset tavoitteet

Kunnanhallitus

Tarkastuslautakunnan tehtävänä on toimia koko kunnan, erityisesti hallinnon ja johdon tukena. Arvioinnissa tehdyt huomiot ja suositukset tehdään tätä silmällä pitäen. Arvioinnissa on huomioitu, onko tarkastuslautakunnan vuoden 2023 arviointikertomuksessa esittämillä ohjeilla ja suosituksilla ollut vaikutusta. Yleisesti voidaan arvioida, että vuoden 2023 arviointia on otettu huomioon kunnanhallituksen toiminnassa vuonna 2024 ja kokoustoiminta on kehittynyt.

Kunnanhallituksen kokouksia on ollut 30 eli kolme enemmän kuin vuonna 2023. Kokouksia on pidetty siis keskimäärin joka toinen viikko. Käsiteltyjen asiapykälien määrä oli 637, mikä on 61 enemmän kuin vuonna 2023 (576) huolimatta siitä, että alkuvuoden jälkeen esityslistoilta poistuivat hallintokuntien täyttölupa-asiat hallintosääntöön tehtyjen muutosten myötä.

Yksi syy asiapykälien määrän kasvuun on valmisteluun palautettujen pykälien lisääntyminen. Niitä on ollut lähes jokaisessa kokouksessa, monesti useitakin. Huomio kiinnittyy myös siihen, että samoja asioita palautetaan valmisteluun yhä uudestaan. Kehotamme pykälien huolelliseen valmisteluun, jotta niitä ei tarvitsisi palauttaa valmisteluun.

Kunnanhallitus kokoontui vielä alkuvuodesta hybridikokouksiin, jolloin osa jäsenistä oli fyysisesti kokoustilassa ja osa etäyhteyksien päässä. Läsnäolokokouksiin kunnanhallitus siirtyi vasta maaliskuun alusta lukien. Suosittelemme lähikokouksissa pitäytymistä.

Pöytäkirjojen mukaan kokoukset ovat olleet edelleen osin pitkiä. Kokousten pituuden venyessä osallistujien keskittymiskyky on lujilla, mikä saattaa heikentää päätöksentekoprosessin laatua. Suosittelemme kunnanhallitusta edelleen pyrkimään määrätietoisesti lyhyempiin kokouksiin, tavoitteellisten ohjeiden mukaisesti.

Tiedotuksen ja viestinnän tehtäväkokonaisuudessa on selkeästi kehittämistarvetta. Kunta tarvitsee viestinnän ammatillaisen hallinnon organisaation tueksi ja koko kunnan viestinnän kehittämistyöhön. Viestinnän laadullisiin tavoitteisiin ei päästä nykypäivän vaatimusten mukaisesti omatoiminnan ohessa tehtävällä viestinnän kehittämistyöllä. Viestintä tarvitsee kokoaikaisen ammattihenkilön, jotta kunta näkyy positiivisesti ulospäin ja päätöksenteko on läpinäkyvää. 12/2023 valtuuston päätöksellä päätettiin täyttää viestinnän asiantuntijan toimi 1.4.2024 mennessä. Näin ei ole tapahtunut. ***Miksi kunnanhallitus ei toteuttanut valtuuston päätöstä, jolla sisäisen ja ulkoisen viestinnän hoitaminen olisi asiaan koulutetulle ammattilaiselle siirretty?***

Muita huomioita kunnanhallitukseen liittyen

Keminmaan asukasluku 31.12.2024 oli 7604, mikä on 86 henkeä vähemmän kuin vuonna 2023 (7690). Asukasluku väheni 1,10 % eli yhtä paljon kuin edellisvuonna (1.09 %). Kuolleisuus (88) oli syntyvyyttä (47) suurempaa.

Uusia omakotitaloja rakennettiin 2 kpl, saman verran kuin edellisvuonna. Negatiiviseen väestökehitykseen vaikutti myös laadukkaiden vuokra-asuntojen puute.

Tuloveroprosentti oli 8,6 ja työttömyysaste 8,5, kun Kemi-Tornion seutukunnassa työttömyysaste oli 10,2 %. Avoimien työpaikkojen määrä väheni lähes puolella (50 -> 27).

Viranhaltijakunnassa tapahtui runsaasti muutoksia. Avointa hallinto- ja talousjohtajan virkaa hoidettiin kesäkuun alusta joulukuun loppuun määräaikaaisesti. Valtuusto päätti perustaa talous- ja henkilöstöjohtajan viran 1.1.2025 alkaen kokouksessaan 31.10.2024. Kunnanhallitus julisti viran haettavaksi 26.11.2024 ja uudelleen 17.12.2024.

Hallintojohtaja virka julistettiin haettavaksi 17.12.2024.

Uusi sivistystoimenjohtaja aloitti tehtävässä 1.1.2024.

Kiinteistöpäällikön virka täytettiin, mutta valittu henkilö irtisanoutui 27.12.2024.

Varhaiskasvatusyksiköiden johtajan virka täytettiin määräaikaaisesti.

Viestintäasiantuntijan toimea ei täytetty valtuuston päätöksestä huolimatta. Kysymme, että miksi valtuuston päätöstä ei toteutettu. Tämä näkyi mm. Keminmaa -tiedotuslehden julkaisemisessa. Lehtiä julkaistiin vain kaksi, kun tavoitteena oli 3-4 lehteä.

Kunnan palveluksessa olevien työntekijöiden määrä nousi kuudella henkilöllä (280->286). Työntekijämäärä väheni hallinnossa (-2) ja teknisessä toimessa (-2), mutta lisääntyi sivistyspalveluissa (+10).

Kunnan hallintoa on hoidettu lakien ja valtuuston päätösten mukaisesti, mutta ongelmatonta se ei ole ollut. Päätösten teko on hidastanut varsinkin henkilöstö- ja resurssipulan vuoksi. Myös asioiden palauttaminen valmisteluun yhä uudestaan on hidastanut päätöksentekoa. Kiinnitämme huomiota myös siihen, että valtuustoaloitteiden käsittely on osittain ollut turhan hidasta kestäen pahimmillaan vuosia. Vuoden 2024 aikana jätettiin 47 valtuustoaloitetta.

Materiaalihankinnoissa olisi järkevää hyödyntää enemmän paikallisia yrityksiä hankintarinkien sijaan, mikä on mahdollista noudattaen silti lakia julkisista hankinnoista.

Veto- ja pitovoimaisuuden parantamisessa tavoitteena oli mm. se, että kunnasta välittyy positiivinen kuva. Tämä ei toteutunut, vaan kunta näyttäytyi julkisuuteen negatiivisten asioiden kautta varsin riittaisena kuntana. Kysymme, mitä kunnanhallitus aikoo tehdä kunnan imagon kääntämiseksi positiiviseksi.

Työllisyys

Vuosi 2024 meni kunnilla valmistautuessa 1.1.2025 alkaviin työllisyysalueisiin. Meri-Lapin työllisyysalue huolehtii jäsenkuntiensa työllisyyspalveluista. Haasteelliseksi tilanteen tekee nousussa ollut työttömien määrä, vapaiden työpaikkojen vähenemä ja työllisyystoimien rahoituksen leikkaaminen valtion taholta samalla kun lisää vastuota on siirretty kunnilla.

Toisaalta vastuun siirtäminen työllisyysalueille on hyvä asia, kun paikalliset toimet työllisyyden ja työllisyysien edistämiseksi tulevat keskeisiksi.

Kokonaisuudessaan työllisyyden lisäämiseksi ja toisaalta työttömyyden vähentämiseksi tehtävät toimet ovat keskeisiä Keminmaan menestyksen kannalta, koska työttömyydestä syntyvät kulut jäävät kutien maksettavaksi merkittävältä osin työttömyyden pitkittyessä.

Keminmaan päättäjien ja viranhaltijoiden toimien on tuettava näitä toimia ja samalla huolehdittava hyvästä yhteistyöstä, että työllisyysalueen pienempien kuntien edut tulee turvattua.

Sidonnaisuusrekisteri

Tarkastuslautakunnan tehtävänä on valvoa sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset valtuustolle tiedoksi. Vuoden 2015 kuntalain (410/2015) hallintoa ja johtamista koskevat säännökset tulivat voimaan 1.6.2017 lukien. Kuntalain 121 1 §:n ja 84 §:ssä 5 kohdan mukaan tarkastuslautakunta valvoo sidonnaisuusrekisterin oikeellisuutta. Tarkastuslautakunta käsitteli ja hyväksyi kaikki Keminmaan kunnalle toimitetut sidonnaisuusilmoitukset ja päätti toimittaa ne valtuustolle tiedoksi.

Lautakunnat

Tekninen lautakunta

Hallinnossa henkilökunnan vaihtumisen myötä on varmaan kohdattu erilaisia haasteita. Viranhaltijoiden vaihdokset ovat aiheuttaneet vajausta työpanokseen, mikä on viivästyttänyt niin investointeja kuin muitakin toimintoja. ***On syytä kysyä, onko vaihtuvuuden taustalla työilmapiiriin liittyviä asioita ja onko rekrytointiprosessissa kehittämistä?***

Yhtenä haasteena ovat sairauspoissaolot, jotka ovat edelleen korkeat. Ilahduttava havainto kuitenkin on, että sairauspoissaolot ovat vähentyneet edellisestä vuodesta ja niitä on aktiivisesti seurattu työterveyshuollon kanssa. Työtapaturmat sen sijaan oli lisääntynyt 41 päivää. ***Onko näihin kiinnitetty riittävästi huomiota?*** Positiivisesta suuntauksesta huolimatta tarkastuslautakunta esittää, että sairauspoissaoloihin kiinnitetään huomioita ja tarvittaviin toimenpiteisiin on valmius ryhtyä.

Tarkastuslautakunta kiinnittää huomiota rakennustonttien markkinointiin, kun tontit eivät käy kaupaksi odotetusti. Kysyntää uudehkoille omakotitaloille, paritaloille ja rivitaloille olisi sekä omistusasuntoina että vuokrattavina. ***Onko markkinointi ja mainonta ollut riittävää, koska tavoitteisiin ei ole päästy?*** On syytä tarkastella markkinointia ja mainontaa, ovatko ne toimenpiteet olleet tarkoituksenmukaisella tasolla. Rajakankaan teollisuusaluetta pitäisi markkinoida aktiivisesti ja jatkuvasti yli kuntarajojen. Myös tonttimarkkinoinnissa tavoitteista jäätiiin kauaksi. Tavoitteista jäätiiin jälkeen, mutta johtuu varmaan osaltaan hiljaisesta ajasta rakennusmarkkinoilla.

Kiinteistöveroselvitys on ilmeisesti saatu tehtyä ainakin osittain. Muilta osin teknisen toimen toiminta oli toteutunut lähes suunnitellusti.

Investoinnit

Investoinnit ovat toteutuneet lähes suunnitellusti muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta. Investointien tehokas toteuttaminen on ollut myös yksi teknisen toimen tavoitteista. Määrärahasiirroilla investointeja oli saatu toteutettua käyttöprosentin ollessa 96,19, vaikkakin osa suunnitelluista kohteista ei toteutunutkaan.

Koska vanhustentalo A, C ja D lähestyvät myös teknisen käyttöikänsä loppupäätä on välttämätöntä, että koko prosessi vanhustentalojen kaikkine vaiheineen tulee perusteellisesti analysoitua, myös talojen omistussuhteet. Analyysissä tulee selvittää, mikä on kunnan käyttämän resurssin käyttö kokonaisuudessaan sille arvioituina kustannuksina ja toisaalta, miten nykyiset ja tulevat vuokrat kattavat lainojen ja korkojen maksujen lisäksi talon ylläpitoon ja hallinnointiin vaadittavia kuluja. Vuokrat oli kuitenkin saatu tarkistettua vuoden lopulla ja vastaavat nyt paremmin kuluja. ***Tarkastuslautakunta kehottaa tekemään em. perusteellisen selvityksen myös ennakoivaa arviointia erityisryhmiin kuuluvien mahdollisesta tulevasta asunnon tarpeesta.*** Tämä mahdollistaa ennakointia kolmen jäljellä olevan talon osalta, koska kunta ei voi toimia vapailla markkinoilla asuntojen rakennuttajana.

Myös koulukeskuksen suunnittelutarveratkaisun suhteen on ollut viivettä. Kyse on kunnan tulevien vuosien suurimmasta investoinnista, joka olisi syytä saada työn alle mahdollisimman nopeasti, jotta koululaisille ja koulun henkilökunnalle pystytään takaamaan terveet, turvalliset ja asianmukaiset työtilat.

Teiden korjausrakentaminen, päällystäminen, valaistus ja liikenneturvallisuuden parantaminen toteutuivat hyvin.

Puukaupat ulko- ja puistoalueiden hoito oli toteutunut hyvin. Metsäomaisuudesta oli saatu budjetoitua enemmän tuottoja.

Sivistyslautakunta

Sivistyspalvelujen talouden seuranta on toteutettu johdonmukaisesti ja asianmukaisella tavalla ja talouden tavoitteet on saavutettu, talouden toteuma 97,63 %. Sivistystoimen henkilöstömenot ovat suurin kunnan menoerä hallintokunnista.

Sivistystoimen henkilöstömäärä pysyi vuonna 2024 lähes ennallaan, määräaikaiset työsuhteet ovat vähentyneet merkittävästi, joka tietysti vaikuttaa työhön sitoutumiseen ja jatkumoon. Uusi sivistystoimenjohtaja aloitti vuoden 2024 alusta työnsä.

Kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kertomusten arvioinnit hyväksyttiin syksyllä 2024 sivistyslautakunnan, kunnanhallituksen ja valtuuston toimesta. Suunnitelmien avulla edistetään hyvinvointia ja määritellään toimintaa tukevia toimia. Tarkastuslautakunnan havaintojen perusteella, kunnassa tehdään paljon hyvää hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen eteen, mutta arviointi ja menetelmät eivät raporttien perusteella ihan avaudu ja jää osittain epäselväksi. Toiminnan mittareina käytetään pelkästään määrällisiä menetelmiä ja laadullinen arviointi jää minimaaliseksi. Pelkkä toteutunut määrällinen tavoite ei ole riittävä toiminnan arvioinnin peruste. Tulevaisuudessa on hyvä kiinnittää sisällöllisiin ja toimintaa kehittäviin tuloksiin ja niiden hyödyntämiseen. Mitä on tehty, miten ja millä tavoin ja keinoin voidaan jatkossa parantaa toimintaa kuntalaisten hyväksi.

Koulujen ja nuorisotyön hyvinvointia ja terveyttä edistäviä toimia on tehty tavoitteiden vaatimissa raameissa. Myös ikäihmisten hyvinvointia ja aktiivisuutta on edistetty monin eri tavoin.

Kuntastrategiassa suunnitellut kuulemis- ja osallistamistilaisuudet eivät ole kaikilta osin toteutuneet. Osallisuuden edistämiseksi ja arvioinnin johdonmukaisuutta sekä järkevyyttä helpottamaan kuntaan ehdotetaan perustettavaksi osallisuustyöryhmä ja nimettäväksi osallisuusvastaava. Positiivista kuulemisessa sekä osallisuudessa ovat nuorisovaltuuston sekä vanhusneuvoston toiminta. Heidän kuuleminen ja huomioiminen kunnan toiminnan kehittämisessä on tärkeää ja vuorovaikutusta tukevaa eri ikäryhmien välillä.

Varhaiskasvatus

Varhaiskasvatuksen toimintaa ovat edelleen vaikeuttanut riittävän ja pätevän henkilöstön saatavuus. Se ei voi olla vaikuttamatta varhaiskasvatuksen työhön arjessa sekä työtä tekevän henkilöstön jaksamiseen. Huolta aiheuttavat myös varhaiskasvatuksen erityisopettajan puuttuminen henkilöstöstä. Varhaiskasvatussuunnitelman edellyttämä kolmiportainen tuki jäänee riittämättömäksi. Millä tavoin hakijoiden veto-voimaa voitaisiin lisätä. ***Löytyykö siihen keinoja tai mitkä tekijät vaikuttavat siihen, että vetovoimaa aukioleviin paikkoihin ei ole?***

Varhaiskasvatuksen henkilökunnan työhyvinvoinnista huolehtiminen on jäänyt riittämättömälle huomiolle ja useita päteviä ja osaavia työntekijöitä on siirtynyt naapurikuntiin tämän vuoksi, jopa vakinaisista työsuhteista määräaikaisiin.

Esimerkiksi Kellomäen vuoropäiväkodissa henkilökunta ei ole aina pystynyt työvuoronsa aikana pitämään lakisääteisiä taukojaan, taukojen pitäminen on haastavaa välillä normaalissa päiväryhmässäkin. Esihenkilötoimintaa ei ole iltaisin, viikonloppuisin eikä arkipyhinä, jolloin työssä olevat ovat vastuussa ongelmatilanteissa.

Kiinnitämme erityistä huomiota myös varhaiskasvatuksen henkilöstön koulutukseen, johon heillä on lakisääteinen oikeus. Esimerkiksi pakollisiin ensiapukursseihin henkilökunnalla ei ole läheskään aina mahdollista osallistua resurssipulan vuoksi. Lisäksi lääkehoitokoulutus on puutteellista, mikä voi vaarantaa lasten turvallisen hoidon. Sivistyspalveluissa vakinaisen henkilöstön koulutuspäiviä oli 0,9 /henkilö, kun tavoitteena on 1-3 päivää/henkilö/vuosi. Koulutukseen on myös varattava riittävästi työaika, kouluttautuminen työn ohessa on vaikeaa, jopa mahdotonta.

Tarkastuslautakunta kysyy myös, mihin ryhmäavustajat ovat hävinneet päiväkodeista?

Ryhmäavustajat ovat olleet tärkeitä tukea tarvitsevien lasten hoidossa. Tukea tarvitsevien lasten määrä on lisääntynyt huomattavasti, mikä tarkoittaa sitä, että lapsiryhmät ovat selvästi aiempaa levottomampia, mikä vaatii henkilökunnalta enemmän voimavaroja. Levottomuuden lisääntyminen on tehnyt lastenhoitajien ja opettajien työstä huomattavasti haastavampaa ja rasittaa henkilökuntaa varsinkin henkisesti. Jo tämän vuoksi henkilökunnan työhyvinvointiin on syytä panostaa selvästi nykyistä enemmän.

Kehotamme sivistystoimea jatkamaan ponnisteluja varhaiskasvatuksen henkilökunnan pito- ja vetovoiman lisäämiseksi. ***Kysymme, onko sivistystoimessa kiinnitetty riittävästi huomiota poislähtevien työntekijöiden lähtökyselyjen tekemiseen ja niistä vedettävien johtopäätösten tekemiseen, vai onko lähtökyselyihin syytä panostaa enemmän?*** Tiedon saanti irtisanoutumisten syistä on ensiarvoisen tärkeää, jotta niitä voidaan ehkäistä ennalta oikeasuuntaisilla toimenpiteillä.

Päiväkotitilojen kehittäminen ja niiden keskittäminen eivät ole toteutuneet edelleenkään odotetulla tavalla. Päiväkotiverkoston tiivistäminen mahdollistaisi järkevän henkilöstön yhteiskäytön haasteellisessa rekrytointitilanteessa. ***Miten tilaratkaisut nykyisellään palvelevat toimintaa?***

On merkittävää tarttua varhaisessa vaiheessa oppimisvaikeuksiin ja niiden tunnistamiseen ja tuen määrittelyyn. Ymmärrettävää, että tehtävä vaikeutuu, jos riittävät resurssit ja siihen erikoistunut opettaja puuttuu. Yhteistyö eri toimijoiden kanssa korostuvat.

Koulutuspalvelut

Koulutuspalvelujen tavoitteet näyttävät toteutuneen määrällisen mittarin mukaan hyvin. Henkilöstöä riittävästi ja oppimista tukevia toimintoja tilinpäätöskertomuksen mukaan hyvin. Luokka-asteilta siirtymisiin ja syrjäytymistä ennaltaehkäiseviin toimiin kiinnitetty huomioita. Jatkossa näiden toiminnallisten tavoitteiden tuloksia olisi hyvä avata. Millä tavoin toteutuneet ja mitä kehitettävää toiminnassa on. Pelkkä toteutunut ei ole riittävä. ***Miten toiminnan tulokset näkyvät toiminnassa ja miten toimintoja voidaan kehittää?***

Esihenkilöt, opettajat ja muu henkilöstö ovat hoitaneet työnsä hyvin. Tukeneet, ohjanneet ja hoitaneet lasten ja nuorten oppimista, hyvinvointia ja kasvatusta ohjeiden ja normien mukaisesti. Henkilöstöä on ollut oppilasmääriin nähden riittävästi. Ryhmäkoot ovat pysyneet kohtuullisena.

Oppilasennuste on laskeva, joten jatkoa ajatellen asia tulee huomioida koulurakennushankkeessa.

Vapaa-aikapalvelut

Vapaa-ajanpalvelujen toiminta näkyy kuntalaisille eri tapahtumien ja harrasteiden muodossa. Eri ikäryhmät on huomioitu toiminnassa. Järjestöt ja yhteisöt ovat kutsuttu yhteisiin palaveriiniin keväällä ja syksyllä.

Tapahtumia kuntalaisten hyvinvoinnin edistämiseksi on järjestetty. Kalli-tapahtuma, Unelmien viikko ja Taiteiden yö -tapahtumat.

Nuorten osallistamista ja tiedottamista erilaisista tapahtumista on toteutettu hyvällä tavalla ja nuoret saavuttaen sosiaalisen median avulla. Nuoria kuullaan ja kuunnellaan. Se on hyvinvoinnin edistämisen kannalta erityisen tärkeää. Millä tavoin ikäihmiset tavoitetaan ja miten heidän kuulemisensa ja toiveensa huomioidaan riittävästi?

Kallin liikuntakeskuksen kehittäminen ja kehittyminen nähdään erityisen tärkeänä koko kunnan hyvinvoinnin edistämisen näkökulmasta ja palvelee kaikkia väestöryhmiä.

Kirjastopalvelut

Kirjastopalvelut ovat toteuttaneet toimintaansa suunnitellulla tavalla. Lainattujen aineistojen määrä on hieman lisääntynyt, samoin myös omatoimikirjaston käyttöaste. Tapahtumia on järjestetty suunnitelmien mukaisesti.

Tarkastuslautakunnan havaintoja:

Talouden toteuma on edelleen sovituisissa raameissa.

Virkojen ja toimien täyttäminen pätevillä hakijoilla edelleen ollut haasteellista varhaiskasvatuksessa. Varhaiskasvatusyksiköiden johtajan viran täyttäminen on ollut haastavaa. Olisiko päiväkodeissa tarkoituksellista siirtyä talokohtaisista vastuista ryhmäkohtaisiin vastuisiin

Hallintosääntöuudistuksen myötä muiden kuin varhaiskasvatuksen rekrytointi on helpottunut ja nopeutunut.

Sivistystoimen käytänteet hioutuneita, tavoitteellisia ja asiakasta kuunnellen toimivia.

Tarkastuslautakunta esittää, että jatkossa arvioinneissa paneudutaan myös laadulliseen arviointiin vuoden tapahtumista ja toimista. Kerrotaan, missä on onnistuttu ja mitä kehitettävää on.

Hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistäminen

Keminmaan kunnan toimia kuntalaisten hyvinvoinnin, terveyden ja toimintakyvyn lisäämiseksi, sairauksien ja syrjäytymisen ehkäisemiseksi ja osallisuuden vahvistamiseksi. Tarkastuksessa on kiinnitetty huomioita siihen, miten kunta on edistänyt näitä tavoitteita suunnitelmallisesti ja vaikuttavasti. Jotta työ olisi vaikuttavaa, hyte-työn tulisi olla kaikkien hallinnonalojen yhteistä toimintaa, joiden avulla Keminmaan kuntalaisilla olisi mahdollisuus edistää omaa ja läheistensä terveyttä ja hyvinvointia. Vuosittaisten painopisteiden valinnassa tulisi ottaa huomioon sekä ajantasainen tilannekuvat että kuntalaisten kokemuksellisuus. Lisäksi kunnan hyvinvointityön rakenteet ja voimavarojen suunnitelmallinen kohdentaminen tulisi olla selkeämmin näkyvillä.

Keminmaan kunnan asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden suotuisaa kehitystä hidastavat asukkaiden koettu osattomuus, liikkumattomuus ja syrjäytyminen.

Keminmaan kunnan tulisi edelleen kiinnittää huomiota kuntalaisten osallisuuden edistämiseen. Sen tueksi tarvitaan osallisuusohjelma tai osallisuussuunnitelma. Näihin tulee kirjata Keminmaan kuntalaisten osallisuuden tavoitteet, niiden toteuttaminen ja resurssointi, seuranta ja arviointi. Osallisuusohjelmaa tehdessä kuntalaisten omat näkemykset ohjaavat toiminnan sisältöjä. Tärkeää on nähdä Keminmaan kunnan tekemä osallisuustyö kokonaisuutena ja todentaa osallistumisen vaikuttavuutta.

Tarkastuslautakunta huomauttaa, että hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tilanteen seuraaminen ja raportointi on ollut paikoin soveltumatonta. Tarpeiden ja tavoitteiden olisi oltava yhteydessä toimenpiteisiin. Kuntastrategia ja siihen valitut toimenpiteet olisi hyvä näkyä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen konkretiassa eli miten ne elävät ja toteutuvat kuntalaisten arjessa.

Kunnassa tarvitaan konkreettisia ennaltaehkäiseviä toimia ja niiden systemaattista seuranta. Ja keskiössä tulee olla kuntalaiset ja palveluita käyttävät asiakkaat. Edelleen on tarvetta yhteisten asiakkuuksien johtamiselle. Keskeisiä asioita onkin saumattoman yhdyspintatyöskentelyn varmistaminen uusissa rakenteissa. Nyt korostuvat virkahenkilöiden, lautakuntien ja vaikuttamiselinten kollektiivinen asiantuntijuus, jossa tarvitaan isojen kokonaisuuksien hallintaa ja taito hyödyntää ja soveltaa erilaista tietoa. Tarvitaan siis enenevästi kykyä yhteistyöhön yhteisten päämäärien saavuttamiseksi. On hyvä tarkastella kunnan hyvinvointikertomuksen ja suunnitelman yhteyksiä hyvinvointialueeseen.

Kunnassa on laadittu lakisääteinen hyvinvointikertomus, ja sitä voisi hyödyntää strategisessa päätöksenteossa tehokkaammin. Kertomus toimii tarkoituksenmukaisena työkaluna päätöksenteon tukena, mutta sen käytännön vaikutusten seuraamisessa ja toimenpiteiden kohdentamisessa olisi kehittämisen varaa. Etenkin poikkihallinnollisen yhteistyön jatkuvuuden selkeyttäminen voisi parantaa toimenpiteiden vaikuttavuutta.

Keminmaan asukkaiden kokema turvallisuuden tunne on pääosin hyvällä tasolla, mutta erityisesti nuorten hyvinvoinnissa on havaittavissa huolestuttavia kehityssuuntauksia, joihin vaikuttaminen kuntatasolla on ehdottoman tärkeä asia.

Kunnan hyvinvointi- ja terveystavoitteiden toteutumisen arviointi

Tarkastuslautakunnan tehtävänä on arviointikertomuksessa käsitellä laajan hyvinvointikertomuksen, lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman sekä ikääntyvien hyvinvoinnin suunnitelman vuosiraporteissa ilmenneet asiat.

Ikääntyvien hyvinvoinnin suunnitelman vuosittainen arviointi käsiteltiin kesäkuun 2024 valtuustossa, nuorten hyvinvointisuunnitelman ja laajan hyvinvointikertomuksen vuosittainen arviointi palautettiin samaisessa kokouksessa valmistelun ja se hyväksyttiin vasta syksyllä 2024 valtuustossa.

Tarkastuslautakunnan tehtävä on vastaavasti antaa edellä mainituista vuosittaisista arvioinneista omat lausunnot. Lausunnot on annettu 27.3.2025 valtuustossa.

Tarkastuslautakunta esittää seuraavien asioiden huomioimista suunnitelmien vuosittaisissa arvioinnissa:

- Pyritään kehittämään vuosittaista arviointia siten, että irrallisista kuvailevista ja niukasti informaatiota sisältävistä määrällisistä arvioinneista edetään kohti yhdenmukaista, systemaattista ja vertailtavaa arviointia, johon sisältyy myös osallistavia ja laadullisia arviointitapoja
- Käytössä olisi yhdenmukainen ja helposti seurattava arviointipohja kaikille kolmelle vuosittaisille arvioinnille välttämään toistoja ja kohdentamaan arvioinnin resursseja kehittämiseen
- Tehdään kuntalaisille vuosittaisista arvioinneista selkokielinen yhteenveto ja tiivistys
- Arvioinneissa tulisi esittää keskeiset ajalliset muutokset selkeämmin sekä tunnistaa mahdolliset negatiiviset ja positiiviset trendit kunnassa sekä laatia suosituksia näiden havaintojen pohjalta
- Avaamaan arvioinneissa tarkemmin kuvailevien arviointien perusteluita ja lähteistystä eli sitä, mihin arvioinnissa käytettyjen kuvailujen sisältämät tiedot perustuvat. Tämä lisäisi luotettavuutta, läpinäkyvyyttä, vertailtavuutta ja vaikuttavuutta
- Arvioinnin kohteena olevien toimintojen vaikuttavuutta tulisi arvioida selkeämmin resurssien tarkoituksenmukaiseksi kohdentamiseksi
- Osallisuuden edistämiseksi ja arvioinnin johdonmukaisuutta sekä jäntevyyttä helpottamaan kuntaan ehdotetaan perustettavaksi osallisuustyöryhmä ja nimettäväksi osallisuusvastaava. Osallisuustyöryhmä voi auttaa määrittelemään osallisuuden edistämiseen liittyviä tavoitteita. Tärkeä on huomioida, että hallintorajat ylittävä ote on keskeinen heikommassa asemassa olevien osallisuuden edistämisessä. Osallisuusryhmä voi kartoittaa kunnan tarpeet osallisuuden edistämiseen liittyen. Osallisuusryhmän kautta on mahdollista juurruttaa osallisuutta edistävät keinot osaksi jatkuvaa toimintaa.

Näillä edellä mainittujen arvioinnin kehittämisen toimenpiteillä on mahdollisuus päästä yhdenmukaiseen näkemykseen kunnassa tapahtuvasta toiminnasta ja sen arvioinnista sekä tekemään vaikuttavia kohdennettuja nostoja kuntalaisille tarpeenmukaisten toimenpiteiden kehittämiseksi. Arvioinnin yhdenmukaisuus auttaa toiminnan ja toimenpiteiden suuntaamisen lisäksi raportointia valtuustolle, hallitukselle ja lautakunnille.

Henkilöstön työhyvinvointi

Keminmaa kunnassa on työhyvinvoinnin tilan selvittelyssä käytetty Kevan kyselyä, johon on kansallisella tasolla vertailuaineistoa yli 80stä organisaatiosta, mikä luo hyvän pohjan kehittää toimia kohentamaan työhyvinvointia.

Kyselyn vastausprosentti on saatu nostettua yli 75 prosentin, mikä parantaa kyselyn luotettavuutta ja yleistettävyyttä huomattavassa määrin. Tuloksia on käsitelty eri yhteisössä ja tavoitteena on kunnassa kehittää ja parantaa työhyvinvointia.

Kyselyn tulokissa näkyy hieman painotuksien muutoksia vastauksissa, mikä voi johtua toisaalta vastausprosentin selkeästä kasvusta (aiemmin vastausprosentti oli 57 prosenttia vuonna 2023), organisaatiossa tapahtuneista muutoksista ja toisaalta tehdyistä toimenpiteistä kohentaakseen aiemmin todettuja kehittämiskohteita.

Kokonaisuudessaan voidaan todeta lievä kohentumista koetussa työhyvinvoinnissa kyselyn vastausten perusteella, mutta toisaalta jäädään edelleen kokonaisuudessaan vertailuyhteisöihin nähden Keminmaassa tuloksissa keskiarvon alapuolelle. Näin ollen kehittämistä edelleen on, joskin suunta on oikea ja erityisesti luotettavuutta parantava vastausprosentti on saatu kohennettua.

Tyytyväisiä oltiin yleensä omaan työhön, työstä saatuun motivaatioon ja inspiroitumiseen. Perehdytystä ja omien tietojen ja taitojen soveltamismahdollisuudet pidettiin kohtalaisen hyvinä.

Suurimmat haasteet liittyivät koettuun palautteen saamisen vähyyteen, esihenkilötyöskentelyyn, vaikuttamismahdollisuuksien vähyyteen, luottamuksellisen ilmapiirin puutteisiin.

Sairauspoissaolot ovat olleet aiemmin jo hienoisessa laskussa, mutta vielä selkeämpi muutos on tapahtunut vuoden 2024 aikana, kun sairauspoissaolot vähenivät noin 7% edellisvuoteen verrattuna, eli vähenemää oli yli 300 päivää. Vaikka sairauspoissaolot eivät suoraan kulje käsi kädessä työhyvinvoinnin muutosten kanssa, näin käytännössä kuitenkin on useimmiten ja kehitys on erittäin myönteinen muutos. Samankaltainen kehitys on ollut nähtävissä muusta syystä irtisanoutumisissa, jotka olivat vuonna 2024 yhteensä 14 irtisanoutumisia verrattuna vuoden 2023, kun irtisanoutumisia oli 18. Tavoitteeksi on kunnassa asetettu 10 tai alle.

Keminmaan kunnassa on pyritty kohentamaan työhyvinvointia eri tahojen yhteistyöllä. Suuntaus tilastojen varjossa on mennyt eteenpäin kokonaisuudessaan. Hyvinvoiva henkilökunta on avain kunnan palvelulupaukselle kuntalaisiaan kohden. Työntekijät toteuttavat kuntastrategiaa tuottaen palvelut Keminmaan kunnan asukkaille. ***Miten kunnanhallitus ja valtuusto huolehtivat jatkossa koko henkilökunnan työhyvinvoinnista?***

Tytäryhtiöt

Keminmaan Energia ja Vesi Oy

Keminmaan kunnan kokonaan omistaman Keminmaan Energia ja Vesi Oy:n toimintavuosi on ollut haastava, kuten edelliset vuodet. Tilannetta on saatu käännettyä tappiollisesta aiemmasta vuodesta lievästi voitolliseksi vähentämällä investointeja sähkö- ja vesiverkostoon. Samanaikaisesti on nostettu verkkopalvelumaksuja ja tulos oli 140 621 € voitollinen liikevaihdon ollessa vajaa 8 miljoonaa euroa.

Yrityksessä ja hallituksen kokoonpanossa tapahtui merkittäviä vaihdoksia. Sekä toimitusjohtaja, talouskontrolleista ja sisäisestä valvonnasta vastaava työntekijä ja hallituksen puheenjohtaja vaihtuivat erittäin haastavassa vaiheessa, kun yhtiöön kohdistuu paineita samanaikaisesti useista suunnista. Samalla kun kassatilanne on vaikea ja Keminmaan kunta omistajana joutuu lainoina tukemaan yhtiön toimintaa, on energiaviraston velvoittamana osakkuudet liiketoiminnan eriyttämisprosessin toimenpiteet kesken. Rajakankaan teollisuusalueen vesihuoltoverkostoinvestointien epäselvyyksistä nostetut noin 1 miljoonan euron korvauskanteet käsittelyineen ovat olleet selvityksen alla. Päätöksiä suurista investoinneista on tehtävä lähiaikoina.

Välttämättömimmät ja velvoittavat investoinnit on hoidettu, mutta muita investointeja on lykätty. Tärkeitä lähiaikoina toteutettavia investointeja ovat Kemijoen alitusputken vuodosta ja väliaikaisesta sulkemisesta johtuvat jatkotoimet ja toisaalta kaukolämpölaitoksen lämpökattilan uusiminen. Investointien kokonaismäärä ei ole tiedossa tätä kirjoittaessa.

Arviointikertomusta laatiessa tilinpäätöstä ja toimintakertomusta ei ollut käytettävissä. Tiedot ovat Keminmaan kunnan tilinpäätöksestä.

Keminmaan Vuokra-asunnot Oy

Keminmaan kunnan sataprosenttisesti omistama Keminmaan Vuokra-asunnot Oy:n asuntojen vuokraustoiminnan osalta vuoden keskimääräinen käyttöaste ollut selvässä laskussa vuodesta 2023 lähtien, kun Metsä-Fibren uusi tehdas valmistui. Vuoden 2022 käyttöasteen ollessa vielä 98 %, oli vuonna 2023 käyttöaste 93 % ja vuonna 2024 vastaavasti keskimäärin 85 %. Kehityssuunta on ollut alueellisesti samankaltainen, vapaiden kerrostaloasuntojen määrä on kasvanut selvästi. Tilanne kuvastaa Keminmaan kuntalaisten määrän vähenemää, joka on ollut 1% vuositasa jo toistakymmentä vuotta.

Samanaikaisesti on korjaustarve kasvanut ja tyhjille jääneitä huonompikuntoisia asuntoja on jääneet korjaamatta rahoitushaasteiden ja kysynnän ollessa vähäistä. Tilanne on siltä osin haastava, kun kysyntä kerrostaloasunnoille ei näytä kasvavan, ainoastaan parempikuntoisille rivitalo-, pari ja omakotitaloille on selkeätä kysyntää Keminmaassa rakentamisen ollessa kuitenkin jäissä korkeiden kustannusten vuoksi. Samanaikaisesti vuokratasoa on jouduttu kerrostaloissa nostamaan kulujen kasvaessa.

Millä tavalla yhtiö on suunnitellut näistä haasteista selviytyvänsä?

Kunta on lainoittanut yhtiötä 250 000 eurolla välttämättömien korjausten rahoittamiseksi. Lainaa on lyhennetty, mutta osassa kohteissa on tarvetta merkittävästi investoida korjauksiin ja kunnossapitoon, vaikka aiemmat lainatkin näistä kohteista on vielä maksamatta.

Ns. vanhustentalojen asioiden hoitamisia on siirretty Keminmaan Vuokra-asunnot Oy:lle. Neljästä talosta B-talo on purettu ja uusi rakennettu ja erityisryhmiin kuuluvat asukkaat muuttaneet siihen. Kolme muuta taloa on käyttöikänsä päässä ja ratkaisuja niiden tulevaisuudesta on tehtävä kunnan ollessa omistaja.

Yhteenveto tytäryhtiöiden tilanteen arvioinnista

Kummankin yhtiön toimintavuosi on ollut erittäin haasteellinen, eikä omistajuus ole tuottanut omistajalleen, Keminmaan kunnalle tuottoa. Sen sijaan on tarvittu konsernitukea lainoituksen kautta vahvistamaan ja ylläpitämään molempien yhtiöiden toimintaa. Tilanne tulee lähivuosina yhtiöidenkin arvioimana jatkumaan.

Yhtiöt ovat huomattavan velkaisia, josta kunnalle omistajana aiheutuu takausvastuita.

Keminmaan Vuokra-asunnot yhtiössä vuokratuotot laskevat vuokra-asteen laskiessa samalla kun korjausvelkaa kertyy ja lainoja on lyhennettävä. Toiminta vapailla markkinoilla on haasteellista ja mietittävä onko kunnan perustehtävä toimia siellä.

Keminmaan Energia ja Vesi Oy:ssä investointitarpeet lämpökattilaan ovat huomattavat ja vaativat siten Keminmaan takausvastuita tai muita ratkaisuja toteutuakseen. Lisäksi yhtiön sisällä on suuret henkilövaihdokset keskeisissä tehtävissä ja merkittävät kanteet korvausvaatimuksineen kesken.

Vaikka omistajaohjauksen ja yhteistyön kehittämiseen on panostettu ja kehitystä parempaan suuntaan on palautteiden perusteella tapahtunut, niin tulisiko perusteellisesti selvittää tulevaisuuden näkymiä ja vaihtoehtoja.

Mitä kunnanhallitus aikoo tämän asian eteen tehdä, jotta yhtiöiden toimintakyky turvataan ja kuntalaisille tuottama palvelulupaus toteutuu ilman, että se kohtuuttomasti rasittaa kunnan toimintaa ja taloudellista liikkumatilaa?

Tarkastuslautakunta suosittelee harkittavan ulkopuolisen riippumattoman asiantuntijatahon käyttöä arvioinnissa ja laatiessa pitkäjänteistä suunnitelmaa perustoimintojen tappiollisen toiminnan oikaisemiseksi.

Keskeiset huomiot ja yhteenveto

Tarkastuslautakunnan keskeiset huomiot ja yhteenveto on jaoteltu kahdeksaan eri kokonaisuuteen, joihin kuhunkin on nostettu keskeisiä huomioita ja kysymyksiä. Kustakin kohdasta löytyy noston ja huomioita hallitukselle, valtuustolle ja viranhaltijoille.

1. Henkilöstö, työhyvinvointi ja työilmapiiri

- Miten kunnanhallitus ja valtuusto huolehtivat jatkossa systemaattisesti ja pitkäjänteisesti koko henkilökunnan työhyvinvoinnista?
- Liittyykö henkilöstön vaihtuvuuden taustalle työilmapiiriin vaikuttavia tekijöitä ja olisiko rekrytointiprosessissa parantamisen varaa?
- Tarkastuslautakunta on huolissaan kunnan viranhaltijoiden työhyvinvoinnista ja kehottaa edelleen kiinnittämään asiaan huomioita, jotta suotuisa kehitys jatkuisi.

2. Kunnan palvelujen kehittäminen ja arviointi

- Jatkossa olisi tärkeää tuoda tarkemmin esiin näiden toiminnallisten tavoitteiden toteutumista: miten toimet on käytännössä toteutettu, millaisia tuloksia on saavutettu ja mitä kehittämistarpeita toiminnassa on havaittu.
- Pelkkä määrällinen toteuma ei riitä – miten toiminnan tulokset näkyvät arjessa ja miten niitä voidaan kehittää?
- Tarkastuslautakunta esittää vuosittaisten arviointien kehittämistä selkeämmäksi ja loogisemmaksi kokonaisuudeksi, jonka vaikutuksia voidaan seurata.

3. Osallisuus ja ennaltaehkäisevä toiminta kunnassa

- Tarkastuslautakunta kehottaa edelleen edistämään kuntalaisten osallisuutta riittävästi laadullisesti ja määrällisesti panostamalla.
- Asukkaat kokevat yksinäisyyttä ja nuoret koulukiusaamista ja vähäistä osallisuutta. Miten kunnanhallitus ohjeistuksillaan edistää näiden ongelmien ennaltaehkäisyä riittävän varhaisessa vaiheessa?

4. Kunnanhallituksen vastuut ja kehittämiskysymykset

- Millä tavoin kunnanhallitus aikoo vahvistaa kunnan toimintaa vaikuttavasti siten, että se on kuntalaisia osallistavaa ja huomioi heikommassa asemassa olevien tilanteen?
- Miten valtuuston asettamia tavoitteita, mittareita sekä toimenpideohjelmia kehitetään niin, että ne ohjaisivat vaikuttavammin toiminnan kehittämistä?

5. Toiminnan kehittämistä tukevat ehdotukset

- Tarvitaan selkeästi pitkäjänteisempää suunnittelua – ei pelkästään reaktiivista toimintaa. On tarvetta kehittää toimintaa rakentavammaksi.
- On tarvetta keskustelevalle otteelle kunnassa ristiriitojen ratkaisuun.
- Tarvitaan läpinäkyvämpää tiedottamista. Esimerkiksi lautakuntien ja päätöksenteon tulee olla läpinäkyvämpää ja selkokieleisempää.
- Pitkäkestoisesti kuntaa sitovissa investoinneissa on huomioitava, että esim. voimaloiden toiminnasta, kaivosmineraaliverosta sekä valtionosuuksista saatavat tulot voivat muuttua huomattavasti.

6. Tytäryhtiöiden toiminta ja kunnan rooli

- Mitä kunnanhallitus aikoo tehdä, jotta yhtiöiden toimintakyky turvataan ja kuntalaisille annettu palvelulupaus toteutuu ilman, että se rasittaa kunnan toimintaa ja taloudellista liikkumatilaa?
- Tarkastuslautakunta suosittelee harkittavan ulkopuolisen riippumattoman asiantuntijatahon käyttöä arvioinnissa ja laatiessa pitkäjänteistä suunnitelmaa perustoimintojen tappiollisen toiminnan oikaisemiseksi.

7. Tarkastuslautakunnan oma toiminta

- Tarkastuslautakunta toivoo kunnanhallituksen päätöksiä ja toimia, miten jatkossa viranhaltijatasolta voidaan tukea tarkastuslautakuntaa esimerkiksi budjetoinnissa ja arviointikertomuksen laadinnassa.
- Laaditaan valmis strukturoitu kyselylomake tarkastuslautakunnan kuultavaksi kutsuttaville esittelijöille tukemaan arviointityötä.

8. Uusia nostoja

- Arvioinneissa määrällisen arvioinnin rinnalle tuotava myös laadullista ja kokemuksellisia näkemyksiä
- Korostettava suunnitelmallisuutta, osallisuutta ja henkilöstön hyvinvointia.
- Kehitettävä tiedottamista ja vuorovaikutteisuutta kuntalaisten suuntaan.
- Hyödynnettävä asiantuntija-arviointeja strategisissa korjausliikkeissä.
- Tuettava innovatiivisuutta ja kestävää kehitystä.

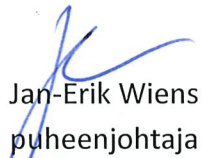
Tarkastuslautakunnan esitys valtuustolle

Tarkastuslautakunta jättää arviointikertomuksen vuodelta 2024 valtuuston käsiteltäväksi.

Tarkastuslautakunta esittää, että valtuusto pyytää arviointikertomuksessa esitetyistä havainnoista ja kysymyksistä hallintokunnilta vastaukset syyskuun loppuun mennessä ja toimittaa ne tiedoksi valtuustolle ja tarkastuslautakunnalle.

Tarkastuslautakunta kiittää kunnan johtoa ja koko henkilökuntaa sekä erityisesti ajankohtaiskatsauksia pitäneitä viranhaltijoita hyvin sujuneesta yhteistyöstä.

Keminmaassa 12.5.2025

Jan-Erik Wiens
puheenjohtaja

Eeva-Liisa Aula
jäsen

Harri Paldanius
jäsen

Jukka Gläder
jäsen

Mervi Ronkainen
jäsen

Juhani Hiltunen
varapuheenjohtaja

Johanna Mäkinen
jäsen